

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 21.2.2007
COM(2007) 60 galīgā redakcija

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS PADOMEI, EIROPAS PARLAMENTAM,
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

VIENOTAIS TIRGUS PILSOŅIEM

Starpposma ziņojums 2007. gada Eiropadomes pavasara sanāksmei

TABLE OF CONTENTS

1.	Ievads	3
2.	21. gadsimta perspektīva.....	4
3.	vienotā tirgus redzējuma īstenošana.....	7
4.	Secinājums	10
	pielikums: Līdzšinējie vienotā tirgus sasniegumi	11

"Eiropu neuzcels uzreiz, nedz arī izveidos pēc kāda vispārīga plāna; To radīs patiesi sasniegumi" (Roberts Šūmans)

1. IEVADS

Vienotais tirgus ir viens no konkrētiem Eiropas panākumiem. Ļaudīm tas nozīmē tiesības dzīvot, strādāt, mācīties vai iet pensijā kādā citā ES valstī. Patērētājiem tas nozīmē augstāku kvalitāti un drošības standartus, kā arī lielāku preču un pakalpojumu izvēli par zemākām cenām. Uzņēmējdarbībai tas nozīmē kopīgu tirgu, kas darbojas saskaņā ar vienotiem noteikumiem, kā arī piekļuvi vietējam tirgum, kurā ir 500 miljoni patērētāju. Eiropai kopumā tas nozīmē atvērtāku sabiedrību un konkurētspējīgāku ekonomiku, kurā tiek radītas jaunas iespējas, ievērotas sociālās tiesības un kurā ir augsti veselības, drošības un vides standarti.

Kopš 1985. gada, kad Komisija uzsāka iekšējā tirgus iniciatīvu, vienotajā tirgū ir daudz paveikts, lai Līgumā ietvertās četras brīvības - personu brīva pārvietošanās, preču, pakalpojumu un kapitāla brīva aprīte, kļūtu par īstenību. Tas ļāva ieviest vienotu valūtu un deva Eiropas pilsoņiem un uzņēmējiem jūtamu labumu - atcelta kontrole uz robežām, izveidojusies konkurētspējīgāka uzņēmējdarbības vide, radušās iespējas studēt citā valstī, lētāki lidojumi un mobilie sakari - tie ir tikai daži ieguvumi¹.

Turklāt vienotais tirgus ir labvēlīgi ietekmējis ES ekonomiku kopumā: tiek lēsts, ka laikposmā no 1992.-2006. gadam, guvums no vienotā tirgus ir 2,2 procenti no ES IKP un 2,75 miljoni papildu darba vietu. Vienotā tirgus iniciatīva bija vairāk kā tikai ekonomikas politikas lēmums. Jau no pašiem pirmsākumiem to papildināja sociālās un reģionālās politikas tēmas, ko atbalstīja ES sruktūrfondi, kas savukārt visu reģionu pilsoņiem deva iespēju iekļauties atvērtajā tirgū un izmantot tā priekšrocības.

Vienotais tirgus kopā ar euro pasaulē ir kļuvis par simbolu ES dalībvalstu gribai sadarboties, nodrošinot savstarpēju cieņu un uzticību un pilnībā ievērojot tiesiskumu. Tālab ES ar savu piemēru ir noteikusi pasaules standartus, apliecinot to, ka konkurējoši, atvērti tirgi ir savienojami ar augstiem sociāliem, vides un veselības standartiem.

Vienotais tirgus ir dinamisks; tas nepārtraukti attīstās un piemērojas jaunām realitātēm. Tālab tas nekad nebūs "pabeigts" vai "pilnīgs". Vairumā jomu jau ir izveidota stabila regulatīvā bāze, tomēr vēl joprojām pastāv neskaidrības, un dažkārt noteikumi netiek pilnībā īstenoti un piemēroti. Tirgiem attīstoties, veidojas jauni šķēršļi. Ir jāsauglabā priekšrocības, ko vienotais tirgus sniedz patērētājiem un maziem uzņēmumiem, ļaujot tiem pilnībā izmantot tā priekšrocības. Veidojas jaunas mobilitātes formas tālab ir jāmodernizē noteikumi, kas reglamentē darbaspēka brīvu aprīti.

Ja sākotnēji, veidojot vienoto tirgu, galvenais uzsvars bija likts uz pārrobežu šķēršļu likvidēšanu uzņēmējdarbībā, tad 21. gadsimta vienotam tirgum ir jāturpina attīstīties, uzlabojot tirgu darbību, un nodrošinot vēl praktiskāku labumu Eiropas pilsoņiem, uzņēmējiem darbaspēkam un patērētājiem paplašinātajā ES.

---

¹ Vairāk vienotā tirgus sasniegumu piemēru ir sniegti pielikumā.

Lai to panāktu, 21. gadsimta vienotam tirgum ir jāpārvar šādas grūtības.

- Globalizācija, kas gan piedāvā daudz iespēju, bet kas ir pastiprinājusi konkurences spiedienu Eiropas uzņēmējdarbības vidē un pamazām saplūcina iekšējā un ārējā tirgus robežas.
- Izmaiņas, ko izraisa uz zinātnes atziņām balstīta ekonomika, pakalpojumu augošā loma tautsaimniecībā, augošā atkarība no enerģijas, klimata izmaiņas un iedzīvotāju novecošanās.
- Lielāka un arvien daudzveidīgāka ES, kas no 12 valstu Kopienas ir kļuvusi par 27 valstu Savienību.

ES vienotais tirgus dod Eiropiešiem stabilu pamatu, lai pielāgotos mainīgajai realitātei. Bet tam ir jāattīstās un jāpiemērojas, lai saglabātu savu nozīmi un ieguldījumu ekonomiskajā izaugsmē un sociālajā kohēzijā. Vienotajam tirgum ir jābūt tādām, lai Eiropas pilsoņi un uzņēmumi varētu izmantot globalizācijas piedāvātās iespējas, radot kvalitātes noteikumus un standartus, kas būtu globālo normu pamatā.

Šis starpposma ziņojums ieskicē 21. gadsimta vienotā tirgus redzējumu. Tam 2007. gada rudenī sekos vienotā tirgus un turpmākās darbības priekšlikumu pilns pārskats.

Šis starpposma ziņojums balstās uz publisko apspriežu, vairāku *Eurobarometer* aptauju un atklātas uzklaušanās² rezultātiem, kā arī uz informāciju, kas saņemta no ES iestādēm³. Šā ziņojuma mērķis ir sniegt pirmos pieturas punktus pašlaik notiekošajai vienotā tirgus pārskatīšanai un iezīmēt tā jaunu nākotnes redzējumu.

2. 21. GADSIMTA PERSPEKTĪVA

21. gadsimta Eiropa nav atdalāma no pasaules ekonomikas. Tās labklājības avots ir un būs šķēršļu likvidēšana un tirgu atvēršana. Stipra regulatīvā bāze radīja iespēju un atviegloja vienotā tirgus atvēršanu. Vienotā tirgus principi joprojām ir spēkā. Šo principu piemērošanas pielāgošana ir 21. gadsimta izaicinājums. Ir jānodrošina atbilstošs reglamentējošais satvars, jā rūpējas, lai tirgi darbotos pareizi, jāveicina konkurence un jāreaģē uz dinamiku un pārmaiņām, kuru tiešais cēlonis ir Eiropas iesaistīšanās pasaules ekonomikā. Vienotā 21. gadsimta tirgus mērķis ir panākt, lai tirgi Eiropas pilsoņu, patērētāju un uzņēmumu labā darbotos vēl labāk, ka arī veicināt konkurētspējīgāku un ilgtspējīgāku Eiropu. ES uzdevums ir rūpēties par to, lai tirgu atvēršana un augošā konkurence maksimāli celtu patērētāja labklājību, radot taisnīgu komercpraksi, un turpinātos ieguldījums ekonomiskajā izaugsmē un jaunu darbavietu radīšanā. Tāpat ES ir jābūt gatavai efektīvi risināt atvērtās tirgus ekonomikas drošības un veselības riskus.

---

² Dokumenti un rezultāti ir atrodami: http://ec.europa.eu/internal_market/strategy/index_en.htm

³ Skatīt 2007. gada 17. janvāra Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu par vienotā tirgus pārskatu INT/332 – CESE 89/2007 EN/o

Šis pilnībā funkcionējošais vienotais tirgus, kas balstās uz stabilu, bet elastīgu regulatīvo bāzi un stabilu valūtu, ir kalpo vairākiem mērķiem. Tas ir galvenais faktors dzīves kvalitātes uzlabošanai, jauninājumu veicināšanai, ekonomiskai izaugsmei un darbavietu pieaugumam un rada priekšrocības Eiropas patērētājiem. Tas ir līdzeklis, lai atbildētu un ietekmētu globalizācijas spēkus. Tas veicina iekšējo konkurenci, kas ir būtiska ārējai konkurētspējai. Tas veicina kopīgu pieeju drošības, veselības, darbavietu un vides standartiem, kas ir vajadzīgi, lai vienotais tirgus darbotos bez traucējumiem; šie standarti ir jāievēro partneriem visā pasaulē, ja tie vēlas iegūt no vienotā tirgus. Ar EEZ un īpaši ar Eiropas kaimiņattiecību politikas starpniecību, vienotā tirgus noteikumi un standarti pārsniedz ES robežas. Bieži pasaule vērš savu skatu uz Eiropu un pieņem šeit noteiktos standartus. Tiem, kas jau atbilst šiem standartiem, tā ir priekšrocība, un šie standarti varētu veicināt dzīves un darba apstākļu uzlabošanu visā pasaulē.

Vienotais tirgus 21. gadsimtā būs:

- **vienots tirgus pilsoņiem un patērētājiem** - vienotais tirgus dod patērētājam priekšrocības, jo pieaug izvēles iespējas un pazeminās cenas, tos aizsargā pārtikas un produktu drošības standarti, ir plašas tiesības uz privāto dzīvi, ka arī garantijas pret negodīgu konkurenci un tirdzniecību. Īpašus panākumus vienotais tirgus guva cenu pazemināšanā un izvēles palielināšanā tādās jomās kā transports, telekomunikācijas un pārrobežu maksājumi euro. Tas ir radījis jaunas darba iespējas un ļāvis personām vairāk pārvietoties, kas arī veicinājis studentu apmaiņu.

Tomēr, lai visos ekonomiskās darbības veidos priekšrocības, ko radījis vienotais tirgus, būtu vēl jūtamākas un lai tiktu veicināta uzticēšanās produktu kvalitātei, ir jādara vēl vairāk. Tas attiecas ne tikai uz vietējiem ražojumiem un pakalpojumiem, bet arī uz importu, kā arī uz nozarēm, kuras kļūst aizvien aktuālākas, piemēram, pakalpojumiem veselības aprūpes jomā.

Turklāt e-tirdzniecības pieauguma un pārrobežu iepirkšanās dēļ ir īpaši svarīgi efektīvi nodrošināt patērētāju tiesības un mazināt patērētāju aizsardzības noteikumu sadrumstalotību.

- **vienots tirgus integrētai ekonomikai** - labi funkcionējošs, vairāk integrēts vienotais tirgus, kā arī taisnīgi un iedarbīgi konkurences nosacījumi ir būtiski, lai nodrošinātu uzņēmumiem visā ES līdzvērtīgus konkurences apstākļus un iedrošinātu tos, īpaši MVU, vairāk iesaistīties pārrobežu darbībās. Veidojas Eiropas darba tirgus, kas rada jaunas mobilitātes formas, tālab ir jāmodernizē noteikumi, kas reglamentē darbaspēka brīvu apriti.

Arī euro, kas pamazām kļūs par lielākas daļas dalībvalstu valūtu, izplatība, ir būtisks priekšnoteikums, lai palielinātu vienotā tirgus labvēlīgo ietekmi, ļaujot pilnībā izmantot tā iespējas. Vienota valūta padara vienoto tirgu pārredzamu, ļaujot patērētājiem tieši salīdzināt preču un pakalpojumu cenas, un uzņēmumiem ir vieglāk salīdzināt izmaksas.

Radot pilnīgākus, elastīgākus un daudzveidīgākus Eiropas līmenī finanšu tirgus, vienotais tirgus un vienotā valūta kopā uzlabo finansēšanas noteikumus gan privātpersonām, gan uzņēmumiem, kā arī veicina ES spēju pretoties ārējiem finanšu triecieniem. Turpmāki ieguldījumi visas Eiropas līmeņa tīklos un plašāka tirgus atvēršana ar tīkliem saistītām nozarēm vēl vairāk veicinās ES ekonomikas integrāciju.

- Vienots tirgus zināšanu sabiedrībai - vienotā tirgū ir jāpieliek lielākas pūles, lai labāk darbotos uz zināšanām un tehnoloģijām balstītu preču un pakalpojumu tirgi, veicinot dinamiskas, ātri augošas nozares, un, radot tirgus apstākļus, kas, rodoties vadošiem tirgiem, sekmētu jauninājumu rašanos.

Jomās, kam ir izšķiroša nozīme uz zinātnes atziņām balstītā ekonomikā, piemēram, telekomunikāciju jomā, tirgi vēl joprojām ir pārāk sadrumstaloti. Arī citās jomās vēl joprojām pastāv lieli šķēršļi. Ja vēlamies izmantot savu pētniecības un jauninājumu potenciālu, mums jāuzlabo intelektuālā īpašuma tiesību sistēmu rentabilitāte, kvalitāte un juridiskā noteiktība, kā arī visā Eiropā plašāk jāizmanto jaunās informācijas un komunikāciju tehnoloģijas.

Tajā pat laikā reglamentējošam satvaram vajadzētu būt nebirokrātiskam, elastīgam un uz nākotni vērstam, lai varētu sagatavoties pārmaiņām un veicināt tās.

- **Vienots tirgus labi pārvaldītai Eiropai** - vienotā tirgus panākumi daļēji bija atkarīgi no konsekventa un efektīva noteikumu kopuma izveides. Vienotā tirgus programma bija programma vienkāršošanai, kas daudzās jomās aizstāja valstu noteikumus un normatīvus ar kopīgiem Kopienas mēroga normatīviem. Šķēršļu likvidēšana notika vienlaicīgi ar jaunu noteikumu radīšanu, saskaņojot vai savstarpēji atzīstot valstu tiesību aktus, tostarp, ievērojot darba tiesības, un pieņemot likumus par veselības drošības un vides aizsardzību.

Balstoties uz gūto pieredzi un paveroties atpakaļ, ir pienācis laiks padomāt par to, vai šie likumi tiek īstenoti un vai tie atbilst savam sākotnējam mērķim. Ja noteikumus nepilda pareizi, ja likumi netiek īstenoti, ja jaunradītās tiesības nav pietiekami pamatotas un konsekventas, ja normatīvu ieviešana ir pārāk dārga, vai ja noteikumus ļaunprātīgi izmanto, piemēram, īstenojot pret konkurenci vērstu rīcību vai nelikumīgi tirgojoties, vienotā tirgus priekšrocības nematerializēsies.

Tas prasa nepārtrauktas pūles tiesību aktu ieviešanas uzlabošanā. Tam ir vajadzīga cieša koordinācija valstu un ES līmenī, kā arī pastiprināta administratīvā sadarbība starp dalībvalstīm, ieskaitot informācijas tehnoloģiju izmantošanu tādās jomās kā finanšu pakalpojumi, konkurence, patērētāju tiesības, tiesiskums, nodokļi, muita un kontrole. Lai noteiktu, kā uzlabot esošos likumus, kas izdodas un kas neizdodas, atklātu un likvidētu birokrātiskus šķēršļus un veiktu izmaiņas, tostarp tiesību aktu vienkāršošanu un /vai atcelšanu, ir kritiski jānovērtē esošie tiesību akti. Lai vienotā tirgū nodrošinātu patērētājiem un uzņēmumiem vajadzīgo juridisko noteiktību, prognozējamību un stabilitāti, nepieciešama labāka īstenošana un ieviešana;

- **Vienots tirgus ilgtspējīgai Eiropai** - vienotais tirgus ar četrām brīvībām ir izmaiņu katalizators, kas veicina jauninājumu un produktivitātes pieaugumu; tas savukārt rada jaunas darbavietas un labklājību, kas veicina pārticību un labāku dzīves kvalitāti. Pēdējos gados daudzi Eiropas pilsoņi ir paiduši bažas par jūtami graujošo globalizācijas ietekmi. Ir būtiski pieņemt un atzīt pārmaiņas, ar ko saskaras ļaudis un nozares, kurus tieši ietekmē tirgus atvēršana; tas ir sociālā taisnīguma jautājums.

Turklāt ir izteiktas bažas par globalizācijas radītajiem draudiem videi un strauji augošām tautsaimniecībām visā pasaulē. Tālab ir būtiski nodrošināt to, ka vienotais tirgus augstā līmenī uztur un veicina vides aizsardzību. Savukārt vides standarti ir veicinājuši vides tehnoloģiju attīstību un ieviešanu, kas Eiropas uzņēmējiem kā "iniciatoriem" globālajos tirgos ir nodrošinājuši konkurences priekšrocības.

Sabiedrības uzticību vienotajam tirgum kā iespējai uzlabot dzīves kvalitāti var iegūt tikai tad, ja tiek atzīti vienotā tirgus sociālie un ekoloģiskie aspekti, kas abos gadījumos ir ieguldījums nākotnē. Tālab tirgus atvēršana ir jāpapildina ar reģionālās attīstības, nodarbinātības, mūžizglītības, sociālajām un vides programmām, lai cilvēki, uzņēmumi un teritorijas varētu šīm pārmaiņām piemēroties un izmantot to sniegtās priekšrocības.

- **vienots tirgus, atvērts pasaulei**, kas nosaka globālos standartus. Koncentrējoties tikai uz sevi, ES nevar nodrošināt labklājību – pasaules ekonomikā tai ir jābalstās uz savām iekšējām spējām un jāizmanto tās. Vienotais tirgus piesaista Eiropai ieguldītājus un uzņēmumus no visas pasaules.

Tā ir rosinājusi izveidot noteikumus un standartus tādās jomās kā produktu drošība, vide, vērtspapīri, uzņēmumu vadība, kas kalpo par paraugu pasaules standartu izveidei. Tas paver ES iespēju veidot pasaules normas un nodrošināt to, ka pasaules tirdzniecībā un ieguldījumos pielieto taisnīgus noteikumus. Vienotajam tirgum turpmāk ir jāklūst par pamatu vērienīgai globālai politikai.

3. VIENOTĀ TIRGUS REDZĒJUMA ĪSTENOŠANA

Ilgstoša integrācija nav iespējama, ja likvidējot šķēršļus, netiek izveidots ES mēroga tiesiskais regulējums sabiedrības interešu aizsardzībai.

Lai radītu un saglabātu vienoto tirgu vairākās politikas jomās (iekšējais tirgus, konkurence, nodokļi un muita ir tikai dažas no šīm jomām) izmantoja virkni instrumentu. Šie instrumenti ir jāizmanto efektīvāk un konsekventāk. Jāturpina jaunākie centieni attiecībā uz "Labāka regulējuma" principu īstenošanu proti, veicot ietekmes novērtēšanu, konsultējot iesaistītās puses, un meklējot praktiskus risinājumus īstenošanas jautājumiem (piemēram, praktiskas, preventīvas vai uz problēmu risinājumu vērstas metodes un tādi instrumenti kā *SOLVIT*, kā arī atbalsta tīkli, piemēram, Eiropas Patērētāju centrs). Turpinās nostiprināt integrētā tirgus pamatu, ko izveidoja precēm. Visās nozarēs sistemātiski pārskatīs un pārstrādās esošos tiesību aktus un noteikumus, lai noskaidrotu, vai tie atbilst paredzētajam mērķim un vai to īstenošana nerada nevajadzīgus administratīvus izdevumus vai birokrātisku slogu.

Vienotam tirgum attīstoties ir vajadzīgas jaunas pieejas.

- **Uz ietekmi un rezultātu balstīta pieeja.** Tradicionāli vienotā tirgus politikas mērķis bija likvidēt pārobežu šķēršļus, galvenokārt izmantojot regulatīvus līdzekļus; nākotnes galvenais uzdevums ir pilsoņu, patērētāju un uzņēmēju labā uzlabot tirgu darbību, lai radītu konkurētspējīgu uzņēmējdarbības vidi, kas respektē patērētāja izvēli un ir sociāli atbildīga un videi nekaitīga. Ja tirgi nedarbojas, ES būtu jāiejaucas tur, kur tas atstāj vislielāko ietekmi. Vispirmām kārtām tai būtu jāveic strukturāli uzlabojumi un jānovērtē to sekas. Lai minēto īstenotu, nepieciešama šāda rīcība:
  - pilsoņu, patērētāju un uzņēmumu vajadzību labāka novērtēšana ne tikai no ekonomikas perspektīvas, bet arī no izvēles un apmierinātības viedokļa raugoties;
  - tirgu funkciju un darbību ciešāka uzraudzība, gan nozaru, gan visas tautsaimniecības līmenī, ieskaitot nozaru specifiskas aptaujas;
  - turpmākās integrācijas sociālās ietekmes, un nozaru, kas iesaistās konkurencē, uzlabta novērtēšana, kā arī vērtējums par to, kā valstu un ES kohēzijas programmas varētu veicināt un palīdzēt pielāgoties ekonomiskās integrācijas radītajām pārmaiņām.
- **Efektīvāka pieeja.** Konsekventa un efektīva instrumentu izmantošana 27. dalībvalstu Eiropā nav viegls uzdevums. Komisija arī turpmāk būs galvenā Līguma uzraudzītāja, izmantojot visus tās rīcībā esošos instrumentus, sargājot dalībvalstu savstarpējo uzticēšanos. Īstenojot šo uzdevumu, tai ir jāņem vērā Savienības, kurā ir 27 dalībvalstis, augošā daudzveidība, lai atrastu veidus kā izmantot labāko praksi un sekmēt uzticēšanos, kas ir pamatā uz savstarpējas atzišanas sistēmai. Tai pat laikā normatīvai videi ir jābūt pietiekami elastīgai, lai spētu piemēroties straujākai pārmaiņu gaitai. Tālab ir jāizmanto daudzveidīgu un elastīgu instrumentu kopums. Minētais ietver šādas darbības:
  - lai izveidotu instrumentu vajadzīgā rezultāta sasniegšanai, ir jārod pareizais līdzsvars starp noteikumu saskaņošanu un savstarpēju atzišanu un starp regulu un direktīvu izmantošanu;
  - papildus tiesību aktiem ir jāveido instrumenti, piemēram, aģentūru darbība, norādījumu sniegšana, labākās prakses apmaiņa, pašregulējums un kopīgs regulējums;
  - jāsekmē centieni vienkāršot un modernizēt esošos noteikumus, tostarp pārskatot valstu tiesību aktus un sadarbības mehānismus, piemēram tos, kas noteikti Pakalpojumu direktīvā;
  - konkurences noteikumu aktīva īstenošana;
  - uzlabota ES tiesību aktu piemērošana un īstenošana, tostarp efektīvāk risinot pārkāpumu izmeklēšanas procesus un sekmējot ārpustiesas, uz problēmu risināšanu orientētus mehānismus.

- **Decentralizētāka un uz tīklu izmantošanu balstīta pieeja.** ES iestādes vienas pašas nevar izveidot efektīvu vienoto tirgu. Mums vēlreiz jāpārdomā, kā iesaistīt attiecīgās puses un kā dalībvalstīs paaugstināt atbildību par vienoto tirgu. Šajā sakarā varētu veikt šādus uzdevumus:
  - stiprināt valstu regulatoru lomu un uzlabot sadarbību un tīklu veidošanu starp dalībvalstu administratīvajām, juridiskajām un regulatīvajām iestādēm;
  - sekmēt koordinēšanu starp iestādēm, kas atbild par vienotā tirgus dažādiem aspektiem valstīs, kā arī starp valstīm un ES.

- **Ciešāka saikne ar notiekošo pasaulē.** ES ir jādomā globāli – Eiropai ir vajadzīgs labi funkcionējošs vienotais tirgus, lai tā varētu konkurēt pasaules tirgū un izmantot savām vajadzībām globalizācijas priekšrocības. Lai mazinātu ietekmi, ko radījušas pārmaiņas pasaules tirdzniecības praksē, izveidoja Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fondu. Vienotā tirgus prioritātes ir jāsaista ar globālo politiku, ieskaitot Dohas tirdzniecības sarunas un neseno notikušo bilaterālo sarunu raundu. Šajā sakarā būtu jāveic arī šādi uzdevumi:
  - jāpaplašina vienotā tirgus politikas jomas, izmantojot kaimiņattiecību politiku;
  - pastiprināti jāsalīdzina ES noteikumi ar praksi, ko izmanto valstīs, kas nav ES dalībvalstis;
  - regulārāk jāuzrauga importa un patēriņa cenas, lai kontrolētu, vai patērētājiem ir iespēja izmantot priekšrocības, ko nodrošina brīva piekļuve globāliem tirgiem;
  - veicināt lielāku globālā tiesiskā regulējuma konvergenci, tostarp, ja iespējams, izmantojot starptautiskas organizācijas un bilaterālus līgumus, pieņemt Eiropas standartus starptautiski;
  - atbalstīt Eiropas uzraudzības iestāžu un privāto regulatoru centienus paplašināt savu starptautisko sadarbību;
  - pastiprināt divpusējo sadarbību reglamentācijā ar ES galvenajiem tirdzniecības partneriem.

- **Vienkāršāka piekļuve un labāka informētība.** Pilsoņiem, uzņēmumiem, vietējām un reģionālām iestādēm ir jāizprot un jāpārzina daudzās iespējas, ko tām piedāvā vienotais tirgus, lai varētu šīs iespējas izmantot. Uz saviem jautājumiem vai problēmām tiem ir jāgūst skaidra atbilde. Lai uzlabotu saziņu un informētu sabiedrību par integrētākas Eiropas piedāvātajām iespējām, var darīt vēl daudz. Tostarp var ieteikt šādas darbības:
  - mudināt dalībvalstis un reģionālās/pašvaldību iestādes sastādīt informācijas plānus;

- racionalizēt vienotā tirgus informācijas avotus un sekmīgāk popularizēt to lomu;
- atvieglot MVU pieeju šādai informācijai, izmantojot vienotu centru;
- nodrošināt patērētājiem iespēju iesniegt kolektīvu sūdzību, ja izmaksas pārsniedz ieguvumus atsevišķas personas līmenī;
- valsts līmenī veikt galveno amatpersonu mērķtiecīgu apmācību;
- pārskatīt Komisijas pārstāvniecību lomu dalībvalstīs.

4. SECINĀJUMS

Vienotam tirgum ir būtiska nozīme, jo tas visiem eiropiešiem ļauj risināt 21. gadsimta problēmas un pilnībā izmantot priekšrocības, ko tiem sniedz globalizētā pasaule. Augstāk minētās pieejas 21. gadsimta vienotā tirgus redzējuma īstenošanai turpmākos mēnešos padziļināti pārbaudīs.

Pilnu vienotā tirgus pārskatu pabeigs 2007. gada rudenī. Tajā būs iekļauts līdzšinējais vienotā tirgus sasnieguma vērtējums, pārskats par jomām, kurās gūti panākumi, kā pārdomas par to, kādas jomas un aspekti ir traucējuši pilsoņiem pilnībā izmantot tirgus sniegtās priekšrocības. Šajā pārskatā nozīmīga daļa būs veltīta jautājumam, ko mainīt un kas jādara savādāk, lai nākotnes vienotā tirgus politika būtu vērsta uz priekšrocībām, ko varētu gūt no globalizācijas, un kā ietekmēt to ES pilsoņiem vēlamā virzienā. Kad vien iespējams, šim pārskatam pievienos praktiskus priekšlikumu un vajadzības gadījumā arī tiesību aktu priekšlikumus. Ja tas sākotnēji nebūs iespējams, pārskatā būs norādīti nākamie soļi un termiņi līdz konkrētajiem priekšlikumiem.

Šis pārskats balstīsies uz vairākiem Komisijas pētījumiem un analīzēm. Sagatavošanas procesa laikā pārbaudīs instrumentus un darba metodes, kas līdz šim izmantotas, veidojot vienoto tirgu, novērtēs to efektivitāti un apsvērs, kādas pārmaiņas būtu vajadzīgas nākotnē. Tāpat pamatīgi izpētīs kā uzlabot tirgus uzraudzību. Pašlaik tiek gatavotas vairākas iniciatīvas par patērētāju tiesībām, veselības aprūpei, produktu tirgiem, intelektuālā īpašuma tiesībām un standartizācijas iestādēm. Tās turpinās izstrādāt minētajā pārskatā, un tās pilnībā atbildīs šā starpposma ziņojuma redzējumam.

Ierosinātais termiņš ir izvēlēts tā, lai būtu pietiekami daudz laika padziļinātām diskusijām Padomes struktūru un ES iestāžu starpā, kas ļautu formulēt precīzus politiskos secinājumus līdz 2008. gada Eiropadomes pavasara sanāksmei. Šā ziņojuma rezultāti un priekšlikumi, kā arī sociālās realitātes novērtējums Lisabonas stratēģijas ietvaros būtu jāiekļauj Eiropas vadlīniju par izaugsmi un darbavietām pārvērtēšanā.

Vienotais tirgus ir līdzeklis mērķa sasniegšanai. Tam jārada iespēja ikvienam ES - cilvēkam, patērētājam vai uzņēmumam – gūt maksimālu labumu no iespējām, ko tam piedāvā atvērtāka un integrētāka ES. Vairojot Eiropas stiprumu un ietekmi pasaulē, iespējams labāk nodrošināt Eiropas pilsoņu intereses globalizācijas laikmetā. Tas virza ekonomisko izaugsmi un rada konkurētspējīgu un atvērtu Eiropu ar plaukstošiem tirgiem un labām tirdzniecības attiecībām, kas ir solidāra, ar pilnīgu nodarbinātību, universālu pieeju vispārējās nozīmes pakalpojumiem, ar augstiem sociāliem un vides standartiem, kura, lai gatavotos nākotnei, daudz iegulda pētniecībā un izglītībā. Komisijas rudens ziņojumā šie mērķi tiks iekļauti operatīvajā stratēģijā, kas nodrošinās 21. gadsimta vienoto tirgu.

PIELIKUMS: LĪDZŠINĒJIE VIENOTĀ TIRGUS SASNIEGUMI

Eiropas Kopiena jau kopš tās dibināšanas strādāja, lai izveidotu vienoto tirgu. Pirmais solis tika sperts 1968. gada jūlijā – tika izveidota muitas savienība un dalībvalstu savstarpēja tirdzniecība atcelti tarifi.

Balstoties uz šiem sākotnējiem panākumiem, vienotā tirgus ieceri uzsāka ar Komisijas 1985. gada projektu; 1986. gadā dalībvalstis to apstiprināja Vienotajā Eiropas aktā, kurā 1992. gada 31. decembrī izraudzījās par termiņu, lai likvidētu ES iekšējās robežas, ļaujot personām brīvi pārvietoties un nodrošinot preču, pakalpojumu un kapitāla brīvu apriti.

Desmit gadus vēlāk Komisija sagatavoja sīku novērtējumu, kurā tā atspoguļoja sasniegumus kopš robežu atvēršanas 1993. gada 1. janvārī un sniedza ES iekšējā tirgus panākumu kopsavilkumu laikposmā no 1992.-2002. gadam [SEC(2002) 1417].

Komisijas Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāta publikācijā (*European Economy Economic Papers, n°271, January 2007*) nesen atjaunināja vienotā tirgus ekonomiskās ietekmes analīzi. Nesen veiktās *Eurobarometer* aptaujas arī atklāja ES pilsoņu un uzņēmumu viedokļus un pieredzi.

Turpmākais uzskaitījums ilustratīvi parāda, ko esam guvuši no vienotā Eiropas tirgus izveides.

(1) Dzīve Eiropas vienotajā tirgū – pilsoņu ieguvumi

- Labklājības pieaugums EUR 480 uz vienu cilvēku, salīdzinājumā ar stāvokli bez vienotā tirgus, kas atbilst IKP pieaugumam par 2,2% laikposmā no 1992.-2006. gadam.
- Iespējas studēt ārzemēs, ko pozitīvi novērtē 84% ES pilsoņu. Izmantojot Erasmus programmu, 1,2 miljoni jauniešu ir pabeiguši daļu no studijām kādā citā dalībvalstī.
- Iespēja ceļot uz citu dalībvalsti. Vairums dalībvalstu pilsoņu (72%) uzskata, ka, salīdzinot ar laikposmu pirms desmit gadiem, ceļošana pa ES ir kļuvusi vienkāršāka, īpaši ceļojot pa Šengenas līguma parakstītājām valstīm.
- Tiesības dzīvot un strādāt ārzemēs. Lai gan vēl joprojām pastāv pagaidu ierobežojumi, iespēju strādāt citā dalībvalstī pozitīvi vērtē 70% Eiropas pilsoņu. Vairāk nekā 15 miljoni ES pilsoņu ir pārcēlušies aiz robežām, lai strādātu vai pavadītu pensijas gadus. Tie var balsot un tikt ievēlēti savā dzīves vietā. ES migrējošiem darba ņēmējiem ir tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi nodarbinātības, atalgojuma un citu darba nosacījumu ziņā, kā arī uz sociālām un nodokļu priekšrocībām. Tos, neatkarīgi no tautības, var pavadīt ģimenes locekļi. Eiropas veselības apdrošināšanas kartes izveide ir atvieglusi veselības aprūpes izdevumu atmaksu, uz laiku uzturoties citā dalībvalstī. Lai atvieglotu zinātnieku mobilitāti un daudzās profesijās, piemēram, arhitekta, vecmātes, farmaceita, ārsta, medmāsas, zobārsta, veterinārārsta, garantētu automātisku diplomu atzīšanu, ir pieņemti vairāki tiesību akti un programmas.

- Augstas kvalitātes preču un pakalpojumu lielāka izvēle. 3 no 4 Eiropas pilsoņiem (75%) uzskata, ka iespējai tirgot produktus no citas dalībvalsts ar tādiem pašiem nosacījumiem kā vietējos produktus ir pozitīva ietekme. 73% uzskata, ka vienotais tirgus ir pozitīvi ietekmējis piedāvāto preču un pakalpojumu klāstu. Euro ieviešana ir atvieglējusi cenu salīdzināšanu starp dalībvalstīm.
- Bieži vien pārtikas un citu preču cenas, pateicoties vietējo tirgu atvēršanai, pazeminājās, kas savukārt veicināja konkurenci. 67% Eiropas pilsoņu pozitīvi vērtē konkurences palielināšanos tādās jomās kā transports, telekomunikācijas banku un apdrošināšana pakalpojumi. Telekomunikāciju jomā konkurence ir veicinājusi modernu, novatorisku pakalpojumu attīstību un platjoslas tīkla izvietojumu, kas pašlaik ir pieejams 85% ES iedzīvotāju. Maksa par vietējo un starptautisko zvanu veikšanu, ko prasīja valstu monopoli, laikposmā no 2000.-2006. gadam ir samazinājusies vidēji par vairāk nekā 40%.
- Iepērkoties ārpus savas valsts, patērētāji bauda patērētāju tiesības pilnā apjomā. Vairums pilsoņu (53%) uzskata, ka iekšējā tirgus noteikumi ir veicinājuši patērētāju tiesību aizsardzību ES. Lai augstā līmenī nodrošinātu prasības attiecībā uz produktu drošību, nepieļautu un apkarotu maldinošu reklāmu un netaisnīgus līguma noteikumus, ka arī lai definētu lidmašīnu pasažieru tiesības vai bankas konta atvēršanu citā dalībvalstī, ir ieviesti īpaši Eiropas tiesību akti.
- Atvērtāki un uz konkurenci orientēti publiskā iepirkuma noteikumi ļauj valdībām ietaupīt līdzekļus, ko tās var izmantot tādām prioritātēm kā veselības aprūpe un izglītība. Piemēram, dzelzceļa ritošā sastāva cena ir kritusies par 40%.

(2) Darbība Eiropas vienotajā tirgū - ieguvums uzņēmumiem

- Vienotais tirgus, kurā ir gandrīz 500 miljoni iedzīvotāju, ļauj lieliem uzņēmumiem izmantot apjomradīto ietaupījumu. Tai pat laikā, maziem un vidējiem uzņēmumiem ir pavērsts ceļš uz jauniem eksporta tirgiem, kas kādreiz izmaksu un laika tēriņa dēļ nebija iespējams.
- ES robežās tirdzniecība ir kļuvusi vienkāršāka. Vairs nav birokrātijas uz robežām, un euro izplatība ir samazinājusi piegādes laiku un izmaksas. Pirms robežu likvidēšanas nodokļu sistēmas dēļ vien bija jāstādā 60 miljoni muižošanas dokumentu gadā. Tas vairs nav vajadzīgs. Savstarpējas atzīšanas princips bieži vien nozīmē arī to, ka uzņēmumiem, nesaskaņojot tehnisko specifikāciju vai citus noteikumus, ir vajadzīga tikai viena atļauja, proti, piederības dalībvalsts izsniegtā atļauja minētā produkta vai pakalpojumu piedāvāšanai jebkurā ES valstī. Problēmu risināšanas instrumenti, piemēram, SOLVIT, sniedz atbildes uz iespējamiem jautājumiem, kas rodas saistībā ar pārrobežu tirdzniecību.
- Vienkāršāk uzsākt uzņēmējdarbību vai nopirkt uzņēmumu. Tīkli, piemēram, Eiropas uzņēmējdarbības atbalsta tīkls, atbalsta jaunos uzņēmējus visā Eiropā, uzsākot tiem uzņēmējdarbību. Tādās jomās kā finanšu, vadībizinības un tirgvedības, ES reģionālai politikai ir tieša loma uzņēmējdarbības atbalsta pakalpojumu sniegšanā MVU. ES konkurences likums rada ES līdzvērtīgus konkurences apstākļus attiecībā uz apvienošanu un pārņemšanu. Eiropas uzņēmumu, kas ir reģistrēti dažādās ES dalībvalstīs, apvienošanās šobrīd ir iespējams vienkāršot, izveidojot Eiropas uzņēmumu.

- ES standartu un marķējumu izplatība. Pateicoties standartizācijas organizāciju pūlēm un tehniskai saskaņošanai, vienotā tirgū var nodrošināt to preču brīvu apriti, kas atbilst noteiktajiem standartiem. Tas ļauj ES uzņēmumiem piekļūt visam ES tirgum, vienkāršo procedūras un samazina izdevumus, kā arī nodrošina tehnisko atbilstību un augstus drošības standartus.
- Jauni līgumu un ieguldījumu avoti. Publiskā iepirkuma liberalizēšana ļauj uzņēmumiem piedalīties piedāvājumu konkursā par preču vai pakalpojumu piegādi valsts iestādēm citās dalībvalstīs.
- Gan mazi, gan lieli uzņēmumi ir ieguvuši no zemākām telekomunikāciju un elektroenerģijas cenām, tajās dalībvalstīs, kas šajās nozares ir atvēruša savus tirgus konkurencei.
- Turpmākas priekšrocības uzņēmumi gūs, kad pilnībā īstenos rīcības plānu finanšu pakalpojumu sniegšanai, kas visu lielumu uzņēmumiem radīs iespēju iegūt lētāku finansējumu un biržu sarakstos iekļautās sabiedrības atbrīvos no pienākuma ievērot 27 atšķirīgu valstu noteikumu kopumus gadījumos, kad tie vēlas iegūt līdzekļus.